

UOT: 811.111

CONSTITUTING THE MEANING OF THE STATEMENT PROCESS AND OPERATORS

Aslanova Maleyka Isfandiyar, Mammadzadeh Natavan Yusif
Ganja State University
maleykaa532@gmail.com

Annotation: *One of the most amazing features of a natural language is its ability to express new contents by finite means in each new situation, i.e. in fact, by limited means to express an unlimited number of meanings. This fact explains the fundamental possibility of multiple interpretations of the same linguistic form. But it is also a fact that the speaker usually has in mind only one of these possibilities and assumes, almost never mistakenly, that the addressee is able to correctly recognize it. Consequently, a remarkable property of a language is that it is able, in combinations of its forms, to explicate not only the fixed meanings of linguistic units, but also a part of a person's mental activity hidden from direct observation - meanings conceived by the speaker, the nature of which the addressee can judge only indirectly and which he restores, based on his linguistic and pragmatic competence, often supplementing or transforming them in accordance with the momentary state of his individual consciousness. This important a priori assumption formed the basis of the task set by the author of this article to substantiate the hypothesis about the dynamic nature of the constitution of the meaning of a linguistic expression, the main provision of which is the assertion that meaning is not a condition for successful communication, it is its creative result, is generated, constituted by partners in the process of successful communication.*

Key words: meaning, proposition, intention, emotions, linguistic expression

Açar sözlər: məna, təklif, niyyət, duyğular, linqvistik ifadə

Ключевые слова: смысл, предложение, интенция, эмоции, языковое выражение

The formulated premise made it possible to put forward the position on the possibility of modeling this semantic "plasma", isolating its "volatile" components, general and particular, explicit and implied, dissolving in each other and manifesting themselves only in fusions and fusions with all other components. We represent the elements of the meaning of the statement in the form of layers overlapping each other, replacing each other under the influence of heterogeneous and diverse factors, generating an infinite number of semantic potencies. The first, least deep, "superficial" layer of meanings consists of those potencies that are directly encoded in the linguistic sign, they are actualized without any additional conditions. Other layers of meanings are those potentialities that can be actualized under additional conditions corresponding to the characteristics of subjective reality at the moment of communication.

The idea of the multidimensionality of the phenomenon of meaning is developed in the study as applied to expressive speech acts - a class of speech actions that differ in that their performer expresses internal states of a certain type in them. The motive for choosing expressives as an empirical basis for solving the task is their special social significance in the process of interpersonal communication, which urgently requires a linguistic basis for their building, a foundation that would ensure unmistakable interlingual communication.

As a result of the analysis of the semantic structure of a large number of statements that implement these speech acts, a set of components ordered in some way was revealed, each of

which has its own structure and implementation features, depending on the pragmatic situation. Let's name them in a simple and schematic sequence, abstracting from their characteristics and not taking into account the orderliness and interaction of components.

Proposition - the elementary meaning of the statement, its original foundation. A proposition formulates a certain state of affairs in a possible world. Different propositional content is realized in different syntactic structures and has features of lexical content, that is, we are talking about the trivial fact of the lexical and grammatical formulation of the statement.

The content of a proposition is regulated by certain language rules, each of the elements is associated with others, but at the same time, the semantic integrity of the statement is not only not reduced to a simple sum of words, it has a systemic novelty in relation to its constituent lexemes.

Intention: Every speech act is performed by the speaker with a certain intention to influence the listener in the desired direction. An essential part of the meaning of the statement, complementing its propositional content, is thus a more or less complex intentional complex, which includes information about all the intentional states of the speaker's consciousness, directly or indirectly, explicitly or implicitly encoded in the language structure. We have this complex in mind when we talk about the intentional component of the meaning of an utterance.

In the category of indirect statements, this intentional hierarchy is even more complex: the implied - the main - intention, deduced by some inference, is superimposed on another, literally expressed, the nuances of the hidden meaning are included in the interaction.

The unity of proposition and intention is a dyad of meanings that always act together, forming a kind of foundation for the integral meaning of the statement, its basis, on which the next mandatory component, which we call the mental state, is built on. This component is the essence of expressive speech acts, which, as already mentioned, express internal, mental states in a broad sense. It, in turn, has a complex nature and is divided into evaluative, emotive and relational components.

Emotions: The expression of appreciation, especially an individual one, tends to be emotional. The senders and receivers of expressive utterances, acting as "characters of the illocutionary game", turn out to be, first of all, carriers of emotions that arise if the assessment concerns their interests. The more these interests are affected, the more effective the assessment and the more the speech act affects the emotional state of the addressee.

Emotions are the immanent essence of a person who has will, desire. They represent the implicit in meaning - the non-manifested, hidden components of meaning, about which the listener can only make some assumptions, based on stereotypical attitudes about how people feel or behave in certain circumstances.

The analysis showed that in social, etiquette speech acts, the dominant elements of meaning are intentional and relational meanings. The first is always verbalized and extremely important, it is the explicit-performative expression of the intention that signals the speaker's readiness for contact maintenance, his belonging to the socialized members of society. The attitude of the speaker to the partner - the second dominant element - is as respectful as possible; this distinguishes sociatives from all other speech acts. In the absence of respect, apologies, gratitude, wishes, congratulations, greetings are simply not pronounced, in this case there is a violation of etiquette, which indicates either an intentional going beyond social norms (a new facet of meaning is being created), or insufficient pragmatic competence of the speaker.

In the most general form, the result of the reflections presented in this article comes down to confirming the validity of the idea of a multi-component dynamic (constituted) essence of the phenomenon of meaning, the actualization of various potentialities of which is determined by the pragmatic situation and special linguistic means at the disposal of the speaker and listener. Statements that implement expressive speech acts are a clear proof of the validity of such an interpretation, which makes it possible to reveal the possibilities of language units in the implementation of any intentions of the speaker in speech acts, to shade the nuances of human thought. A new, non-traditional view of the meaning of a linguistic expression significantly expands the scope of linguistics, which at the present stage of development is engaged not only in the study of linguistic meanings and structures, but also in the mental basis for their creation and functioning. On the other hand, consideration of meaning from such an angle makes it - meaning - an object of linguistic science, since it is the generation and restoration of meaning that is the goal of human speech and mental activity.

Reference

1. Bondarko A.V. Grammatical meaning and meaning. L.: The science, 1978. 175 p.
2. Teliya V.N. Teliya V.N. Expressiveness as a manifestation subjective factor in language and its pragmatic orientation // Human factor in language. Language expression mechanisms. M.: The science, 1991. p.14-56.
3. Admoni W. Der deutsche Sprachbau. Leningrad: Prosveshchenie, 1966. 284 p.

DANIŞIĞIN MƏNASINI TƏŞKİL EDƏN PROSES VƏ OPERATORLAR

Aslanova Məleykə İsfəndiyar qızı, Məmmədzadə Natəvan Yusif qızı
Xülasə

Təbii dilin ən heyvətəmiz xüsusiyyətlərindən biri onun hər yeni vəziyyətdə sonlu vasitələrlə yeni məzmunu ifadə etmək qabiliyyətidir, yəni, əslində məhdud vasitələrlə qeyri-məhdud sayda mənalara ifadə etməkdir. Bu fakt eyni linqvistik formanın çoxsaylı şərtlərinin fundamental imkanlarını izah edir. Amma bu da bir həqiqətdir ki, danışan adətən bu imkanlardan yalnız birini nəzərdə tutur və demək olar ki, heç vaxt səhvən qəbul edənə onu düzgün tanıya bildiyini güman edir. Nəticə etibarilə dilin əlamətdar xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, o, öz formalarının birləşməsində təkcə dil vahidlərinin sabit mənalarını deyil, həm də insanın zehni fəaliyyətinin bilavasitə müşahidədən gizlədilmiş bir hissəsini - danışanın təsəvvür etdiyi mənalara izah edə bilər. Ünvan sahibinin yalnız dolayı yolla mühakimə edə biləcəyi və linqvistik və pragmatik səriştəsinə əsaslanaraq bərpa etdiyi, çox vaxt fərdi şüurunun anlıq vəziyyətinə uyğun olaraq onlara tamamlayan və ya dəyişdirən təbiət. Bu mühüm aprior fərziyyə bu məqalənin müəllifinin linqvistik ifadənin məna konstitusiyasının dinamik təbiəti haqqında fərziyyəni əsaslandırmaq vəzifəsinin əsasını təşkil etdi, onun əsas müddəası mənanın bir ifadə olmadığı iddiasıdır. Uğurlu ünsiyyət üçün şərt, onun yaradıcı nəticəsidir, uğurlu ünsiyyət prosesində tərəfdaşlar tərəfindən yaradılır, təşkil edilir.

КОНСТИТУИРОВАНИЕ СМЫСЛА ВЫСКАЗЫВАНИЯ ПРОЦЕСС И ОПЕРАТОРЫ

Асланова Малейка Исфандияр кызы, Мамедзаде Натаван Юсиф кызы

Резюме

Одной из удивительнейших особенностей естественного языка является его способность конечными средствами в каждой новой ситуации выражать новые содержания, т.е. по сути, ограниченными средствами выражать неограниченное количество смыслов. Этот факт объясняет принципиальную возможность множества интерпретаций одной и той же языковой формы. Но фактом является и то, что говорящий обычно имеет в виду только одну из таких возможностей и предполагает, практически никогда не ошибаясь, что адресат в состоянии ее правильно распознать. Следовательно, замечательное свойство языка состоит в том, что он способен в комбинациях своих форм эксплицировать не только фиксированные значения языковых единиц, но и скрытую от непосредственного наблюдения часть мыслительной деятельности человека – задуманные говорящим смыслы, о природе которых адресат может судить лишь косвенно и которые он восстанавливает, основываясь на своей языковой и прагматической компетенции, часто дополняя или трансформируя их в соответствии с сиюминутным состоянием своего индивидуального сознания. Это важное априорное предположение легло в основу поставленной автором настоящей статьи задачи обосновать гипотезу о динамическом характере конституирования смысла языкового выражения, основным положением которой является утверждение, что смысл не является условием успешной коммуникации, он является ее творческим результатом, порождается, конституируется партнерами в процессе успешной коммуникации.

Rəyçi: dos. Rəhimov Mehdi Nizami oğlu

Qrammatika və ingilis dilinin tədrisi kafedrasının 15.03.2022-ci il tarixli 12 saylı protokolu

Daxil olma tarixi 17 mart 2022-ci il

UOT:82-1.512.162.

ABDULLA ŞAİQİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞINA DAİR MARAQLI MƏQAMLAR

Yusibova Aygün Azadil qızı

Gəncə Dövlət Universiteti

aygun.yusifova.91@list.ru

Xülasə: Bütün həqiqi sənətkarlar kimi A.Şaiqi də ilk növbədə hansı növdə və janrda yazmaq yox, necə yazmaq maraqlandırmışdır. Buna görə də A.Şaiqdən ümumi yaradıcılıq axtarışlarında özünəməxsus yeri və çəkisi olan nasir kimi danışmaq vacibdir. 1924-cü ildə A.Şaiq dünya mədəniyyətinin çox əsrlik tarixi təcrübəsindən çıxış edərək yazırdı ki, “Ədəbiyyatın ən böyük əhəmiyyəti onun insanlarda yüksək bir qayə və ideal doğurmasından ibarətdir”. Görkəmli sənətkar ədəbiyyatın bu əhəmiyyətini istedadının imkan verdiyi bir çox ədəbi növ və janrlarda, o cümlədən, epik növdə və epik növün roman, povest, hekayə janrında həyata keçirməyə çalışırdı.